

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Обґрунтовано необхідність і доцільність різних методичних підходів до проведення аналізу грошових потоків підприємства. Наведено перелік методів аналізу та фінансових коефіцієнтів, розглянуто методику їх розрахунку та напрями використання отриманої інформації.

Аннотация. Обоснованы необходимость и целесообразность различных методических подходов к проведению анализа денежных потоков предприятия. Приведен перечень методов анализа и финансовых коэффициентов, рассмотрены методика их расчета и направления использования полученной информации.

Annotation. The article studies the necessity and feasibility of different methodological approaches to analyzing the cash flows of a company. The list of methods of analysis and financial ratios, the technique of calculating them and trends of using the information received are presented.

Ключові слова: грошові потоки, додатний і від'ємний грошові потоки підприємства, чистий грошовий потік, коефіцієнти грошових потоків.

В умовах ринкової економіки аналіз грошових потоків підприємства є одним з інструментів забезпечення його успішної господарської діяльності. Даний напрям аналізу допомагає оцінити фінансовий стан та платоспроможність підприємства, з'являється можливість об'єктивніше характеризувати ліквідність суб'єкта господарювання в умовах інфляції, більш точно визначити рух грошових коштів за видами діяльності підприємства. Крім того, від збалансованості грошових потоків залежать ефективність і прибутковість господарської діяльності підприємства. Необхідність проведення аналізу грошових потоків полягає в обмеженості грошових ресурсів на підприємстві й обумовлюється метою підвищення рівня ефективності організації грошових потоків. Усе зазначене обумовлює актуальність дослідження існуючих методів та методик аналізу грошових потоків.

Метою роботи є розгляд та узагальнення методичних підходів до аналізу грошових потоків підприємства.

Згідно із П(С)БО 4, рух грошових коштів, або грошові потоки, – надходження та вибуття грошових коштів і їхніх еквівалентів [1].

Аналіз літературних джерел показав, що на основі використання Звіту про рух грошових коштів та інших форм фінансової звітності для дослідження грошових потоків можуть бути використані такі методи: горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; порівняльний аналіз; аналіз фінансових коефіцієнтів.

Горизонтальний аналіз грошових потоків полягає у вивченні динаміки обсягу формування додатного й від'ємного чистого грошового потоку підприємства у розрізі окремих джерел, розрахунку темпів їх зростання та приросту, визначенні загальних тенденцій зміни їх обсягу.

Вертикальний (структурний) аналіз грошових потоків полягає у вивченні структури додатного, від'ємного та чистого грошових потоків за видами господарської діяльності, за окремими внутрішніми структурними підрозділами (центрами відповідальності), за окремими джерелами надходження та напрямками витрачання коштів [2].

Порівняльний (просторовий) аналіз – це порівняння зведених показників звітності за окремими показниками підприємства, дочірніх фірм, підрозділів, цехів як внутрішньогосподарський аналіз, так і порівняння показників даного підприємства з показниками конкурентів, із середньо-галузевими та середніми загальноекономічними даними як міжгосподарський аналіз [3].

Коефіцієнтний аналіз є невід'ємною частиною аналізу грошових потоків. За його допомогою досліджуються значення різних відносних показників та їх відхилення від планових та базових значень, які характеризують грошові потоки, а також розраховуються коефіцієнти ефективності використання грошових коштів підприємства.

До фінансових коефіцієнтів оцінки грошових потоків можна зарахувати коефіцієнти платоспроможності грошових потоків [3], а саме:

- коефіцієнт руху грошових коштів у результаті операційної діяльності;
- коефіцієнт грошового покриття виплат за відсотками;
- коефіцієнт грошового покриття короткострокових боргів (табл. 1).

Таблиця 1

Коефіцієнти платоспроможності грошових потоків

Коефіцієнт	Розрахунок	Економічний зміст
------------	------------	-------------------

Коефіцієнт руху грошових коштів у результаті операційної діяльності	Відношення чистого грошового потоку від операційної діяльності до поточних зобов'язань	Показує здатність підприємства генерувати ресурси в процесі своєї операційної діяльності для виконання поточних зобов'язань
---	--	---

Коефіцієнт грошового покриття виплат за відсотками	Сума величини чистого грошового потоку від операційної діяльності, сплачених відсотків та сплачених податків до суми сплачених відсотків по довгострокових та короткострокових зобов'язаннях	Показує, чи достатньо грошових коштів генерує підприємство в процесі своєї операційної діяльності для виплати відсотків по довгострокових та короткострокових зобов'язаннях
Коефіцієнт грошового покриття короткострокових боргів	Відношення величини чистого грошового потоку від операційної діяльності, зменшеної на суму дивідендів, до суми короткострокових зобов'язань	Оцінює здатність підприємства погашати свої короткострокові зобов'язання

Використання коефіцієнтів платоспроможності дає можливість оцінити здатність підприємства генерувати грошові кошти для забезпечення покриття своїх зобов'язань.

Коновалова Т. В. [4] виділяє такі основні коефіцієнти ліквідності грошових потоків (табл. 2):

коефіцієнт ліквідності грошових потоків;

коефіцієнт ліквідності грошових потоків (з урахуванням залишку грошових коштів);

коефіцієнт ефективності грошових потоків;

коефіцієнт ступеня залежності.

Таблиця 2

Коефіцієнти ліквідності грошових потоків

Коефіцієнт	Розрахунок	Економічний зміст
Коефіцієнт ліквідності грошових потоків	Співвідношення вхідного і вихідного грошових потоків	Характеризує, у скільки разів можна скоротити надходження грошових коштів, щоб здійснити необхідні платежі. Значення цього показника повинно перевищувати 1
Коефіцієнт ліквідності грошових потоків (з урахуванням залишку грошових коштів)	Відношення суми припливу грошових коштів та грошових засобів до відпливу грошових коштів	Показує можливості підприємства забезпечити виплати грошових коштів за певний період, за рахунок залишку грошових коштів та вхідного грошового потоку за той же період. Має бути більше 1
Коефіцієнт ефективності грошових потоків	Відношення чистого грошового потоку до відпливу грошових коштів	Характеризує ефективність формування грошових потоків підприємства. Має бути більше 1
Коефіцієнт ступеня залежності	Відношення короткострокових та довгострокових зобов'язань до поточного чистого грошового потоку	Характеризує здатність підприємства у перспективі виплатити не тільки відсотки за зобов'язаннями, а ще й повернути основну суму боргу

На основі даних коефіцієнтів можна оцінити здатність підприємства погашати свої короткострокові зобов'язання, а також виплатити у перспективі відсотки за зобов'язаннями та повернути основну суму боргу.

Таким чином, проведене дослідження дозволило узагальнити існуючі методичні підходи до проведення аналізу грошових потоків підприємства та охарактеризувати їх змістовні аспекти. Означені методичні підходи доцільно використовувати в подальших дослідженнях для проведення оцінки та аналізу грошових потоків суб'єктів господарювання та розробки ефективних рішень у галузі управління грошовими потоками.

Наук. керівн. Берест М. М.

Література: 1. П(С)БО 4 "Звіт про рух грошових коштів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu4/>. 2. Ясишена В. В. Теоретичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств / В. В. Ясишена // Економічний простір. – 2008. – № 16. – С. 123–131. 3. Пономаренко С. Д. Фінансовий аналіз : конспект лекцій [Електронний ресурс] / С. Д. Пономаренко. – Режим доступу : <http://inpos.com.ua/144>. 4. Коновалова Т. В. Аналіз денежних потоків : учебно-методический комплекс / Т. В. Коновалова, О. С. Часовских. – Мичуринск : МичГАУ, 2008. – 95 с.